

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 11. novembra 1982
Leto XXXIV. - Štev. 18
Petnajstdnevnik - Quindicinale
Abbon. postale - Gruppo II/70
300 lir

Smrt tovariša Leonida I. Brežnjeva

Leonid Iljič Brežnjev je bil star 76 let. Rodil se je 19. decembra 1906 v vasi Kamenjskoje, v Ukrajini, kamor se je iz Rusije preselil njegov oče, reven delavec. Mladi Ljónja je svoja otroška leta preživel v hudi revščini in lakoti. Ko mu je bilo 15 let, ga je oče poslal delat. Kot vajenec se je zaposlil v metalurški tovarni, kjer je delal tudi njegov oče. Pred tem je še kot otrok doživel oktobrsko revolucijo. Fanta navdušuje misel na izgradnjo novega sveta. Zato se je kot delavec vpisal v večerne šole. Rad bi se izučil agronomije. Res je leta 1927 diplomiral v agrarnih vedah v poklicnem zavodu v Kursku. Kot agronom se je nato zaposlil v Belorusiji, nato pa ga je delo vodilo na Urale.

Še kot dijak se je vpisal v Komsomol, organizacijo komunistične mladine, leta 1931 pa so ga sprejeli v partijo.

To so bila trda leta nasilne kolektivizacije v poljedelstvu. Mladi agronom Brežnjev je tedaj opustil delo na kmetih. Odločil se je za očetov poklic in se vpisal na delavsko univerzo, kjer je leta 1935 diplomiral za inženirja metalurgije. Poklic inženirja je opravljal v neki tovarni v Dnjepropetrovsku, kjer je spoznal veliko izmed sedanjih partijskih voditeljev in sodelavcev.

Dve leti pozneje, 1937, se je nad Sovjetsko zvezo razbesnel vihar Stalinovih čistk, ki so pometle domala vse stare partijske voditelje. Na njihovo mesto so prišli novi mladi funkcionarji. Med njimi je bil tudi inženir Leonid Brežnjev. Postal je podpredsednik mestnega sovjeta v Dnjepropetrovsku. V tem svojstvu je začel svoja uradna potovanja v ukrajinsko glavno mesto, Kijev, kjer je spoznal tedanjega partijskega sekretarja Nikito Sergéjeviča Hruščova. Spoprijateljila sta se, zblížala pa ju je druga svetovna vojna. Brežnjev se je v bojih na ukrajinski fronti in na Slovaškem povzpел do stopnje general polkovnika, Hruščov pa je bil nekaj let njegov politični komisar.

Po vojni se je Brežnjev vrnil k civilnemu življenju. Postal je član centralnega komiteja partije, leta 1950 pa je bil že kandidat za ožje partijsko vodstvo, politbirò, ki ga je vodil Stalin. Ob Stalinovi smrti je Brežnjev začel spet rasti v senci Nikite Hruščova. Pomagal mu je leta 1957, ko je Hruščov izključil stare staliniste - Molotova, Maljénkova in Kaganoviča. Tedaj so odstranili tudi nominalnega šefa sovjetske države Vorošila. Njegovo mesto je zavzel

V četrtek dopoldne je tiskovna agencija TASS objavila sporočilo centralnega komiteja KP SZ, predsedstva vrhovnega sovjeta ZSSR in ministrskega sveta Sovjetske zveze, v katerem so z globoko žalostjo seznanili partijo in sovjetsko ljudstvo, da je v sredo zjutraj ob 8.30 umrl glavni tajnik centralnega komiteja sovjetske komunistične partije ter predsednik prezidija vrhovnega sovjeta ZSSR tovariš Leonid Iljič Brežnjev.

Ime Leonida Iljiča Brežnjeva, ki je bil avtentičen nadaljevalec Leninovega poslanstva in goreč prvak miru in komunizma, bo večno živel v srcih sovjetskega ljudstva in vsega naprednega človeštva.

Ko je bil seznanjem s smrtjo tovariša Brežnjeva je CK KPI poslal sovjetskim tovarišem iskreno sožalno brzojavko. Na ljudskih domovih in sedežih sekcij KPI pa so bile razobešene zastave na pol droga in s črnimi žalnimi trakovi.

Ob novi vladni krizi v Italiji

IGRA NA KOŽI DELOVNIH LJUDI

V Italiji je torej izbruhnila nova vladna kriza. Komentatorji so jo sicer napovedovali, lebdela je takorekoč v zraku, mnogi pa so bili prepričani, da se ji bo izognili. Pa ne zaradi nerešenih problemov, pač pa predvsem zato, ker «stranke» (mišljene so tu predvsem stranke vladne koalicije) še niso bile pripravljene na predčasne pralamentarne volitve.

Konec koncev pa se ljudje lahko vprašajo nekaj drugega: čemu naj služijo predčasne volitve, s katerimi računajo tako socialisti kakor republikanci in demokristjani? Mar zato, da bo PSI pridobila par odstotkov glasov in tako prevzela Spadoliniju krmilo vlade z demokristjani? Ali zato, da bo Spadolini še naprej vodil vlado s socialisti in demokristjani? Ali zato, da bi vlado vodil demokristjan (Colombo, Forlani, Fanfani) s sodelovanjem socialistov in drugih laičnih strank?

Kaj naj torej prinese nove volitve? V gostilni smo ob zadnji vladni krizi slišali robat, a učinkovit komentar človeka, ki je dejal: «Menjali so kahljo, toda iz nje smrdi kot prej...».

Nedopustno je misliti, da bi nova vladna kriza morala privedi do predčasni volitev samo zato, ker se temu ali drugemu voditelju vladne stranke zahoče predsedstva vlade, ki bi vodila prav enako falimentarno gospodarsko in družbeno politiko kot vsi dose-danji italijanski kabineti.

Lahko se vprašamo, ali ni nova vladna kriza končni dokaz, da je propadla politika «upravljalnosti» (ali «sposobnosti vladanja za vsako ceno»), ki je veljala za osnovno politično usmeritev novega vodstva PSI! Konec koncev ni socialistom nudila niti tistega, kar so si največ želeli skozi vsa ta leta: predsedstva vlade za Craxija. Ni torej naključje, če so se tudi med socialisti začeli pojavljati dvomi, ali je sploh še koristno in pametno vztrajati pri stališču o neizbežnosti zavezništva med KD in PSI in istočasnega odiranja komunistov v opozicijo.

O rezultatih dveh Spadolinijevih vlad so poročali vsedržavni dnevnik. Najbolj zgovorne so številke: vlada ni zavrla inflacije na 16 odstotkov, kot je želela, saj sedaj bežlja okoli 20 odstotkov in utegne v nekaj mescih doseči 24 odstotkov. Državni stroški so se (ob istočasno kakovostno slabših javnih storitvah) napihnili krepko čez določeno mejo 60 tisoč milijard lir javne zadolžitve in bodo pred koncem leta dosegli 80 ali celo 100 tisoč milijard lir deficita. Italija je v tujini zadolžena za 70 milijard dolarjev (trikrat več kot Jugoslavija, celo več kot Poljska). Rekordne so tudi davčne utaje: skoraj 20 tisoč milijard lir letno. Podjetja ne plačujejo socialnega zavarovanja za delavce: 15 tisoč milijard lir manj v državnih blagajnah...

Ob vsem tem je brezposelnost v Italiji dosegla 3 milijone, lira iz dneva v dan izgublja v primerjavi z vrednostjo ameriškega dolarja, ki bo pred koncem leta veljal že 1500 lir! V dolarjih pa Italija kupuje nafto in surovine.

Ob takih podatkih se ministri iz socialističnih in demokrščanskih vrst pripravajo in psujejo, ne lotijo pa se temeljnega vprašanja: kdo naj plača? Ali naj še naprej plačujejo delavci in uradniki, ki so jih davki stisnili ob tla in na svoji koži občutijo postopno a nezadržno slabšanje življenjskih pogojev in javnih storitev, kot so zdravstvo, pokojnime, prevozi in podobno?

Če naj verjamemo Spadolinijem, Formicam in Andreattam so vsega krivi delavci, ki prejema jo o okviru lastne plače tudi «draginjsko doklado», in, seveda, komunisti, ki so si «drznili» predlagati delavcem, naj zahtevajo reformo draginjske doklade sočasno z davčno reformo. Mar zahtevamo preveč? Ni mar napačil čas, ko naj plačajo za vzpon gospodarstva tudi drugi?

Večkrat smo zapisali in poudarjali, da je izhod iz gospodarske krize možen, toda samo z novim političnim vodstvom v državi. Z novo vlado, ki naj bo izraz demokratične alternative, torej sodelovanja komunistov, socialistov in drugih, laičnih in katoliških sil, toda brez KD, ki naj vendar okusi tudi opozicijo in s tem razbremeni italijansko družbo svoje dušeče vloge.

Seveda pa je vprašanje nove vlade

predvsem vprašanje izbir političnih strank, ki naj ne izbirajo samo političnih zavezništev za razdelitev oblasti, pač pa predvsem vsebinsko in šele na tej osnovi tudi strankarska zavezništva.

Komunisti poudarjamo, predvsem socialističnim tovarišem, da je nesmiselna politika tesnega povezovanja med PSI in KD, tudi zato, ker doslej ni obrodila nobenega pozitivnega rezultata. Prav nasprotno, zavezništvo pretresajo stalne krize in nemiri parlamentarnega značaja, tako da so spori v vladni koaliciji dejansko ohromili zakonodajno delo parlamenta. Najbolj zgovorna je usoda finančnega zakona, ki ga zbornici nista odobrili in ga verjetno ne bosta še dolgo časa.

Avgusta sta PSI in KD skrpucala svoje zavezništvo z dogovorom o «ustavnih spremembah». Sedaj je lahko vsakomur jasno, da ustavne spremembe nimajo prav nobene vloge in da je italijanska kriza posledica predvsem neurejenih političnih razmer in zgrešenih zavezništev.

Po domače povedano: za razmere v Italiji ni kriva ustava, pač pa dejstvo, da sloni oblast na osnovi diskriminacije do komunistov. To šibi napredne sile in omogoča konzervativno protiofenzivo na vseh področjih. Linija demokratične alternative, to je združevanja vseh naprednih sil, začeni s komunisti in socialisti, je tako bila spet potrjena in čedalje več ljudi priznava njeno aktualnost.

st.s.

Mogočna delavska stavka v Trstu

V četrtek je bila v naši deželi splošna stavka za novo gospodarsko politiko, za obnovo delovnih pogojev in zaščito kupne moči delavskih dohodkov. Nad 15 tisoč delavcev se je zbralo v Trstu na mogočni manifestaciji, ki je izpričala voljo tržaškega in furlanskega delavstva po novi gospodarski politiki deželne in vsedržavne vlade.

Pred avdicijami senatne komisije

Vse kaže, da bo ožji odbor senatne komisije za ustavna vprašanja, ki je zadolžena, da razpravlja o osnutkih zakonov za globalno zaščito Slovencev v Italiji, obiskal našo deželo nekako decembra in opravil v Trstu, Gorici in Vidmu avdicije zainteresiranih organizacij in ustanov.

SPOROČILO BRALCEM

V prihodnji številki DELA bomo objavili izvlečke iz dokumenta z izhodišči razprave pred vsedravnim kongresom KPI. Dokument bo osvojil CK KPI na svoji seji konec novembra, objavljeni pa bodo tudi popravki k dokumentu, ki jih CK KPI ne bo osvojil. S tem se dejansko prične predkongresna razprava v partiji.

Ni nam treba posebej poudarjati pomena te razprave in nujnosti, da vanjo poseže čim večje število tovarišev v naših sekcijah.

Sekcijski kongresi bodo predvidoma pred Novim letom, v januarju pa so na vrsti pokrajinski kongresi KPI. Vsedržavni kongres bo predvidoma konec februarja in bo odložen samo, če bi medtem prišlo do predčasnih volitev.

V obdobju pred kongresom, to je do februarja, odpiramo v partijskih glasilih predkongresno tribuno. Člani partije, pa tudi nečlani, so vabljeni, da izrazijo svoje mnenje. Pri tem velja poudariti, da spada v predkongresno debato predvsem razglabljanje o temah, ki jih bo nakazal izhodiščni dokument CK KPI. Poudarjanje zgolj lokalnih vprašanj zato ne pride v poštev.

Tovariše, ki želijo objaviti svoje prispevke v kongresni tribuni, vabimo, da svoja izvanjavanja pošljejo uredništvu DELA. Prispevki naj bodo tipkani, njihova dolžina pa naj ne presega petih - šestih tipkanih strani.

Vse kaže, a ni povsem sigurno, kajti mnogokaj bo odvisno od razpleta politične krize, ki lahko ogrozi z obstojem vlade tudi obstoj parlamenta. Vladna kriza bi bržkone preprečila prihod senatne komisije v naše kraje, razpust parlamenta pa di nujno izničil napore, ki so bili doslej opravljeni med razpravo o zaščitnih zakonih.

No, če bi senatna komisija prišla v naše kraje, bi scenarij bil zelo verjetno podoben onemu, kakršnega je doživela pristojna poslanska komisija med vi-

Sindikarno zborovanje na Goldonijevem trgu.

demske razgovori o zaščiti furlanskih posebnosti.

Sploh velja mimogrede zabeležiti dejstvo, da je poslanska komisija, ki razpravlja o okvirnem zakonu za zaščito jezikovnih skupnosti vzdolž italijanskega polotoka, prej opravila svoje delo kot senatna komisija, ki se ukvarja s Slovenci. Je naš vlak počasnejši? Je to le golo naključje, ki ga gre pripisati boleznim enega izmed senatorjev ali pa tem zamudam botrujejo politične izbire? Ne moremo se iznebiti občutka, da so vlada in večinske politične sile dale «zeleno luč» ukrepom za jezikovne skupnosti, najbrž zato, ker niso tako sporni, medtem ko gori za Slovence še vedno kvečjemu rumena luč, po kateri nikoli ne veš, ali pride zeleno ali rdeče.

Prav te dni nam je prišla v roke kopija zakonskega osnutka o zaščiti okcitanke skupnosti v severnih Alpah, ki so jo podpisali predstavniki vseh strank (tudi krščanske demokracije!). No, že bežen pregled členov zakonskega predloga nam pove, da predvideva veliko več pravic (Okcitanecem) kot pa osmutek KD Slovincem. Kje je doslednost? Pri demokristjanah bi je gotovo ne našli.

Kakorkoli že, senatni odbor naj bi decembra zaslišal predstavnike dežele, pokrajin, občin, slovenskih in drugih organizacij. Pri tem velja vsekakor poudariti osnovno misel, ki jo bomo ponavljali venomer: zakon se tiče Slovencev, zato naj imajo Slovenci glavno besedo pri njem, oziroma pri avdicijah. Četudi bi senatna komisija slišala nasprotna mnenja, naj ve, da bi zanjo morala biti merodajna predvsem mnenja zastopnikov manjšine.

Poslanska komisija, ki se je ukvarjala s Furlani, je zaslišala tudi predstavnike

nekaterih družbenih organizacij, zastopnike univerze in katoliške cerkve.

Drži, da smo Slovenci povsod, torej tudi na univerzah, v sindikatih in v cerkvi. Upati je, da nas ne bo nihče zatajil. Dolžnost slovenskih članov omenjenih ustanov, gibanj ali skupnost pa je vplivati nanje, da bodo zavzela do našega vprašanja načelno stališče.

Če bo komisija zaslišala tudi predstavnike krajevnih oblasti, naj velja predvsem misel, da so ta izraz pluralistične izbire in da zato ni mogoče meriti manjšinskih pravic glede na politično koalicijo, ki upravlja deželo, pokrajino ali posamezno občino. Seveda nas zanima, kaj bodo o nas rekli, na primer, tržaški, goriški ali videmski pokrajinski upravitelji. Osebo se nam zdi, da bi še najbolj korektno bilo, če bi pokrajinske uprave v Trstu, Gorici in Vidmu izročile senatorjem gradivo mednarodne konference o manjšinah v Trstu (1974), ki jo je organizirala tržaška pokrajina ter konference o jezikovnih skupnosti v Furlaniji, za katero je dala pobudo nekaj let pozneje videmska pokrajinska uprava.

Za univerzo bi veljalo pomisliti, ali naj prispeva strokovna mnenja o manjšini, ali pa naj zavzame stališče zgolj do nekaterih problemov visokega šolanja.

Če bi pa kdo izražal strokovna mnenja, je dolžnost senatorjev, da ločijo obarvane ocene, da se ne bo dogajalo (kot v Cassandrovi komisiji), ko je psevdoznanstveni pristop nekega docenta zemljepisa nadomeščal resnično jezikoslovno analizo naših razmer.

Končno ostane odprto vprašanje, kaj bo senatna komisija odnesla s seboj v Rim. Upati je, da predvsem spoznanje, da se mudí in da Slovenci postajamo nestrpní.

Študijsko srečanje v Križu

Vključitev delavcev v mladinske organizacije

V nedeljo 31. oktobra sta K.D. Vesna in mladinski odsek iz Križa priredila srečanje na temo «Vključitev delavcev v mladinske organizacije». Inicijativa je bila posvečena spominu političnega in kulturnega delca Patricija Košute, ki nas je pred enim letom prerano zapustil.

Okrogle mize so se udeležili predstavniki: občinske konference ZSMS in Sežane, tajništva FGCI-ZKMI iz Trsta ter mladinskega odbora SKGZ. Poročila in debata sta iz različnih zornih kotov osvetlila problematiko o odnosu med delavskim razredom in družbeno-političnimi organizacijami. Vprašanje je privabilo zadovoljivo število udeležencev, saj se o njem še vedno premalo razpravlja predvsem v okviru naše narodnostne skupnosti.

Pobudi, ki sta prispevali k spoznavanju položaja slovenskih delavcev, sta bili publikacija teze Alenke Rebula «Narodno vprašanja v Trstu - raziskava med slovenskimi delavci» leta 1980 ter posvet CGIL septembra 1981 na temo «Enotnost in naloge vseh delavcev v CGIL za uveljavitev pravic Slovencev na delovnem mestu in v družbi». Uspeh obeh iniciativ dokazuje, da je potrebno seznanjati se s problemi, s katerimi se slovenski delavec sooča na delovnem mestu ter preučiti dejavnike, ki določajo njegovo morebitno odtujevanje od problematike narodnostnega razvoja naše skupnosti. Posebno pozornost bi morali zato posvečati mladim, ki se po nižji srednji šoli ali po dokončanem strokovnem, tečaju za poklicno usposabljanje neposredno vključijo v delovno stvarnost.

Ko govorimo o mladinski problematiki, ko preučujemo vprašanja, zahteve in potrebe mladih v današnji družbi, izhajamo iz analize stvarnosti, v kateri mlad človek živi in se razvija.

Vzemimo na primer družbeni strukturi, ki, poleg kraja bivanja, neposredno vplivajo na proces vraščanja mladih v družbo: šola in delovno okolje.

Delež mladih ki nadaljujejo študij na slovenskih višjih srednjih šolah (ki je pri Slovencih zelo velik, približno preko 85%) predstavlja homogeno enoto, ki je narodnostno kompaktna. «Šolsko poslopje» je garancija ohranjanja in utrjevanja narodne dentitete, prostor torej, ki nam lahko zagotavlja obnavljanje kadrovskega potenciala. Mladim, ki študirajo sledimo namreč z večjo pozornostjo in jih sorazmerno lažje vključujemo v različne oblike družbenega udejstvovanja.

Težje je ohraniti in razvijati odnos z množico mladih, ki se po dokončanem šoloobveznem šolanju odločijo za takojšnjo zaposlitev, ki izberejo vpis na italijanske višje zavode, ki opustijo višješolski študij, ki so nezaposleni. Mislim, da je ta mladina prepuščena pre-

cej sami sebi, ker je razpršena, ker težko dobi ustreznega sogovornika za svoja specifična vprašanja, ker je v večji meri podvržena različnim oblikam asimilacije. V primeru takojšnje zaposlitve v tovarni, obrtniški delavnici ali v trgovini vstopa mlad fant ali dekle pogosto v narodnostno okolje, ki je izključno ali pretežno italijansko in v katerem se čuti marsikdaj osameljenega.

Morda sem preveč shematizirala, ampak sem želela predočiti nekatere, po mojem mnenju, važne razlike, ki izhajajo iz primerjave med šolsko in delovno stvarnostjo. Le-te predpostavljajo torej različna vprašanja in interese mladih, katere morajo družbeno-politične organizacije upoštevati in jim prilagajati oblike in vsebine svojega delovanja.

Vtis imam namreč, da marsikdaj zamenjamo nekatere realnosti in vprašanja mladega rodu in da težimo k togemu ločevanju različnih si stvarnosti (šola-delo, vas-mesto itd.) medtem ko bi morali siliti v smer njihovega vsklajevanja in medsebojnega izpopolnjevanja.

26.X.1981

26.X.1982

Leto dni je minilo, odkar nas je naš dragi Patricijo zapustil.

Z globoko ganjenostjo se klanjamo njegovemu spominu.

**Sekcija KPI J. Verginella
in Upravni odbor Ljudskega doma
v Križu**

Zdi se mi, da ne obstaja nikakršen konstruktiven odnos, v smislu obojestranske izmenjave lastnih izkušenj, mnenj ali interesov, med mladimi, ki študirajo in mladimi, ki so zaposleni. Če pojmuje mo kulturo kot splet izkušenj in vrednot, ki jih vsak človek pridobi v povezavi z družbeno strukturo, iz katere izhaja, mislim, da ne moremo opredeliti mlade v kulturne in nekulturne le na podlagi dosežene šolske izobrazbe. Vsakdo, naj živi na vasi ali v mestu, naj študira ali dela, lahko prispeva h kulturni in družbeni rasti naše skupnosti. Politično-družbene organizacije imajo pa vlogo, da jim to možnost nudijo.

Ne moremo namreč mimo dejstva, da obstajajo dejavniki, ki so bistvenega pomena in ki so skupni in last vseh. Vsi pripadniki slovenske narodnostne skupnosti smo nositelji narodne identite (naj bo to študent, delavec, podjetnik ali obrtnik), smo izraz zgodovinskega in kulturnega bogastva slovenskega naroda in pripadamo manjšini, ki je razredno razslojena. Obstoj naše skupnosti temelji na ohranjanju in utrjevanju narodne zavesti in na prepričanju, da je njen razvoj testno povezan s svojimi družbenimi in razrednimi specifikami.

Morda sem bila preveč shematična v svojem razmišljanju, saj sem upoštevala samo nekatere družbene dejavnike. Obravnavana vprašanja postanejo lahko predmet širše razprave, kajti marsikdo lahko o tem kaj napiše, kritizira me ali popravi, doda mojim mislim svoje, skratka nudi svoj prispevek.

Norina

Delavski sprevid po tržaških ulicah.

«Skupnost»: laž ima kratke noge

Zadnja številka glasila SSK («Skupnost») objavlja polemichen zapis, v katerem krivi KPI, ker je v tržaškem občinskem svetu bilo zavrženih nekaj ugovorov kraških domačinov v zvezi z gradnjo področja za znanstvene raziskave. Pri tem «Skupnost» tudi neumešno ironizira z zahtevo komunističnih svetovalcev, naj bi občinski svet vendarle zavzel globalno stališče do problematike kraškega področja. V ta namen je svetovalska skupina KPI predložila resolucijo, ki smo jo že objavili v eni prejšnjih števil. O tej resoluciji bo v občinskem svetu stekla razprava in zanjima nas vedeti, kako bo tedaj glasoval predstavnik SSK.

V naslovu smo zapisali, da ima laž kratke noge. «Skupnost» moramo torej poučiti o dogodkih, za katere sama očitno ne ve, saj so se odvijali v tržaškem občinskem svetu v odsotnosti njenega predstavnika, med časniki pa nismo opazili dopisnika glasila SSK.

1. Res je šlo za ugovore občanov proti načrtom za ureditev področja za znanstvene raziskave. Teh ugovorov je bilo skupaj šest. Prvega je podpisal Marino Bolaffio, eden izmed voditeljev Liste za Trst. Že v pristojni komisiji je bil njegov ugovor zavržen. Enega je predložil občan z Banov in je bil ugovor sprejet. Žal ni bilo mogoče sprejeti drugega, prav tako z Banov. Nadaljnja dva ugovora sta bila splošnega značaja, saj sta načejala problematiko globalne namembnosti Krasa. O vseh teh pripombah so razpravljali v pristojni komisiji. Predstavnik SSK prof. A. Lokar se je udeležil nekaj sej, vendar je samo zahteval, naj bi o tem razpravljali javno na seji občinskega sveta.

2. Kot je praksa, so zadevo takoj prenesli na javno sejo tržaškega občinskega sveta. S Krasa je prišlo tudi nekaj domačinov, da bi prisluhnili razpravi. Prvič jo je odložil župan Cecovini, češ da je bila ura pozna. Obvezal se je, da bo razprava stekla na prihodnji seji. Res se je tako zgodilo, toda prof. Lokarja na seji ni bilo. Resnici na ljubo se predstavnik SSK zelo poredkoma udeležuje sej občinskega sveta in gorje tržaški občini, če bi morala vzporejati ritem svoje dejavnosti s prisotnostjo svetovalca SSK. Člani drugih skupin, ki so tudi poklicno zadržani ali imajo druge opravke, so pred tem že nekajkrat odložili razpravo o problemu Kolonkova. Tudi tedaj zaradi odsotnosti prof. Lokarja.

3. V razpravo o ugovorih, ki so zadevali področje za znanstveno raziskavo, je posegel komunistični svetovalec dr. G. De Rosa. Med drugim je napovedal, da se bo skupina KPI vzdržala glasovanja ob delnih rezultatih v zvezi z danimi pripombami. Tovariš De Rosa je poudaril, da bodo drugi rezultati prišli na dan tudi z odobritvijo podrobnega načrta za raziskovano področje. Predvsem pa je podčrtal nujnost globalnega pristopa k

Nadaljevanje na 8. strani

Članek «Skupnosti»:

Tržaški občinski svet zavrnil prizive Padričarjev

Rekurze razlaščenecv na Padričah v zvezi s Področjem za znanstvene raziskave je občinska uprava, v kateri sodelujejo socialisti, Lista za Trst in takozvane laične skupine, prvič dala na dnevni red na sejo občinskega sveta dne 24. septembra. Toda takrat se tega vprašanja, kljub temu, da so trdili, da je skrajno nujno, niso dotaknili, češ da ni dovolj časa. Temu je svetovalec Lokar na seji oporekal, ker je bilo časa dovolj. V dvorani tržaškega občinskega sveta je bila namreč prisotna delegacija razlaščenecv, ki so se jih mestni očetje očitno zbal. (Čudno pa je, da se v demokraciji izvoljeni predstavniki bojijo ljudstva. Ali mu imajo kaj skrivati?).

Naslednja seja je bila določena 5. oktobra, to se pravi celih 11 dni po prejšnji. Ker na to sejo naš svetovalec ni mogel priti zaradi svojih poklicnih obveznosti v Anconi, je že prej poslal županu Cecoviniju pismo, v katerem ga prosi, naj vprašanje o razlastitvah na Padričah odloži še za tri dni, do seje 8. oktobra. Še nikoli se ni namreč zgodilo, da bi župan takšno prošnjo odbil, posebno ko je bil naprošeni odlog tako kratek.

Toda medtem je menda nastala grozovita sila in župan je, ne meneč se za ustaljene navade ter čisto navadno oliko, postavil padričarske rekurze na dnevni red seje, na kateri ni bilo ne svetovalca Lokarja ne prizadetih razlaščenecv.

Svetovalec Parovel in Krščanska demokracija sta na seji 5. oktobra opozorila na nekorektnost takšnega početja in predložila resolucijo, da se vprašanje odloži za teh nekaj, če so že toliko s tem odlašali, tako da bi naš svetovalec lahko razložil drugim svetovalcem in občinstvu zahteve našega prebivalstva.

Župan pa je resolucijo dal kratko in malo na glasovanje. Zanj so menda glasovali krščanski demokrati in svetovalec Parovel od Gibanja za Trst, vsi ostali pa so bili proti ali se vzdržali. Resolucija je tako propadla in skupaj z njo upanje naših ljudi, da bi se vsaj delno omejilo njihovo oškodovanje. Žalostno je namreč ugotoviti, da kadar ni našega predstavnika zraven, je kakor da ni nikogar, ki bi se zavzel za naše pravice.

Zanimivo je, da sedaj komuniste tako rekoč «peče vest» za to, kar so napravili. Tudi oni so namreč bili proti temu, da se vprašanja razlaščenecv debatira v tržaškem občinskem svetu. Kakor že svoj čas na Kolonkovcu, so na lepem papirju stipkali obširen dokument, ki teoretično obravnava pravice kraškega prebivalstva, ko trdi, da je treba o tem govoriti in debatirati in izraža visoka in lepa načela v tonu: Kako bi bilo lepo, če bi na svetu bilo lepo». Ta dokument naj bi obravnavali na skupnih sestankih z njimi, po raznih forumih in celicah, skratka na vseh koncih in krajih. Ali ni to dim v oči njihovih slovenskih volivcev? Ko se je pa bilo treba konkretno zavzeti zanje, pa jih ni bilo nikjer. Občinski svet je namreč pristojen za reševanje rekurzov. Na podlagi debate bi, recimo, lahko razlaščeno področje zmanjšali, ga popravili, upoštevali možne obdelovalne površine in podobno.

Vse te možnosti so sedaj odpadle, ker se o tem ni mogla razviti javna razprava v občinskem svetu. Vsakdo naj si sedaj prevzame svoje odgovornosti.

Metalurški delavci terjajo ukrepe za ohranitev tržaške jeklarne.

DRUGI O NAS • DRUGI O NAS • DRUGI O NAS • DRUGI O NAS

KP ITALIJE PRED KONGRESOM

Odkar je vodstvo italijanske partije na zasedanju centralnega komiteja prve dni oktobra sklenilo sklicati že konec februarja prihodnjega leta redni, že XVI. zaporedni kongres partije, je nastopilo za partijo obdobje izjemno značilnega predkongresnega delovanja in priprav na veliki obračun dosedanjega dela in na prav tako veliko izbiro novih nalog in poti bodočega delovanja komunistične partije.

Čas, v katerega pada ta kongres, vsekakor ni ugoden, s katerekoli strani bi ga ocenjevali. Ni ugoden sprič težavnega, zapletenega in vse prej kot normalnega stanja v sami Italiji, ki jo dosti bolj občutno kot druge dežele zahodne Evrope pretresajo znamehja globoke gospodarske, socialne in tudi moralne krize. Ne gre zanemariti dejstva, da je Italija tista zahodna dežela, ki jo pesti največja inflacija med vsemi članicami zahodnoevropske gospodarske skupnosti, da je Italija dežela, ki najbolj občuti vso težo prepada med razvitim severom in zaostalim jugom. Ne gre samo za občutno upadanje rasti industrijske proizvodnje, gre hkrati za zelo hud spremljajoč pojav – strmo se dvigajočo krivuljo, ki označuje rast brezposelnosti zlasti na jugu, kjer grozi zapora mnogih proizvodnih podjetij.

Italijo in njeno družbo hkrati pretresajo številne notranje napetosti in nemiri, kot so

Komunist

neprestano rastoči terorizem, naj si gre za tako imenovani »rdeči« terorizem rdečih brigad ali za »črni« terorizem neofašističnih skupin. V zadnjem obdobju se pojavlja kot občutna grožnja demokratičnemu sistemu tudi obnovljena in okrepljena dejavnost mafije, ki se je kot klop vsesala v gospodarsko in družbeno tkivo italijanske stvarnosti.

Italija sodi med tiste zahodnoevropske države, kjer na političnem življenju najbolj odsevajo vsa številna gospodarska, družbena in druga protislovja ter nasprotja, pa je Italija zato tista dežela, kjer je trdnost kakršnihkoli vladnih in strankarskih koalicij vedno izpostavljena nevarnosti, da jih odpihne prva osterjša sapa vladne krize. Italijani sami so začeli označevati tako stanje z izrazom »ingovernabilita«, kar pomeni nemogućnost vzpostavitvi solidno vlado.

Končno bi kazalo prav v zvezi s kongresom italijanske partije poudariti njeno posebnost, da je namreč močno vpeto v vse sodobne tokove mednarodnega življenja in to ne samo v tokove, ki prežemajo sodobno delavsko gibanje, pač pa tudi v celoto sodobnih svetovnih procesov. Odtod tudi velika zavzetost italijanske partije za preučevanje mednarodnega dogajanja in za povezovanje z mnogoterimi sodobnimi naprednimi tokovi in silami, zlasti še z narodnoosvobo-

dilnimi gibanji, kar je celo prispevalo k temu, da je partija izdelala lastne poglede na mednarodno sodelovanje pod imenom, »novi internacionalizem.«

Bližnji kongres italijanskih komunistov bo nedvomno pritegnil široko pozornost vse evropske javnosti ne le zaradi mesta in vloge, ki jo ima partija v italijanski politični in družbeni stvarnosti, pač pa tudi zavoljo specifičnosti njenih pogledov na družbeno preobrazbo Italije in na razvoj socializma na svetu na splošno. Italijanska partija prav zato sodi med tiste sile komunističnega gibanja naših dni, ki je doslej najbolj daleč v izdelavi strategije in politike tako imenovanega evrokomunizma. Prav svojstvenost in samoniklost strategije italijanskih komunistov ter njihove zavzetosti za vsa dogajanja v mednarodnem delavskem gibanju in socialističnem svetu je bila vzrok, da je prišlo do hudega spora med italijansko partijo in partijo Sovjetske zveze, spora, ki je dosegel vrhunec ob lanskim decembrskih ocenah italijanskega vodstva stanja na Poljskem in v ugotovitvi o okostenelosti ter neustreznosti modela realnega socializma.

Počakati bo treba na naslednji plenum centralnega komiteja – njegovo zasedanje napovedujejo za sredo meseca novembra – da bi dobili dokončna izhodišča in pa načrte osnovnih dokumentov bližnjega kongresa. Šele na temelju teh dokumentov bo lahko partijsko vodstvo sprožilo široko demokratično razpravo na vseh ravneh tja do osnovnih organizacij partije. Vendar je že iz dosedanjih govorov, izjav in prispevkov v partijskem tisku moč izluščiti nekatere bistvene značilnosti razprav in sklepov XVI. kongresa.

Sodeč po uvodniku v partijskem glasilu Rinascita, kaže, da se je vodstvo partije odločilo poglobljevati pozornost kongresa obrniti k notranjim vprašanjem in k stanju v italijanski družbi. Kongres, ki bo čisto ves politični, pravi o njem komentar partijskega glasila. V ospredju vseh prizadevanj naj bi bila izdelava kar najbolj konkretnih izhodišč za uresničevanje tako imenovanega demokratične alternative. Tako usmeritev k demokratični alternativni je razumeti kot težnjo zbrati vse demokratične sile dežele v enotno zvezo, ki naj postavi na noge tako vlado, ki bo sposobna ne le izraziti osnovne težnje širokih ljudskih množic pač pa te težnje tudi uresničiti, se pravi, ki bo sposobna in poklicana lotiti se reševanja vseh poglobljenih gospodarskih, družbenih, kulturnih in drugih vprašanj v interesu delavskih množic. Zato naj bi bila ena izmed važnih nalog kongresa čimbolj jasno določiti vsebino in nosilce politike demokratične alternative. Kajpada kongres nikakor ne bo mogel mimo mnogoterih mednarodnih vprašanj, ki tišče tako Italijo kot ves svet in še posebej delovne ljudi po svetu. Enrico Berlinguer je na plenumu centralnega komiteja prve dni oktobra označil dve poglobljeni dilemi, ki pretresata sodobni svet: razvoj atomsko-jedrsko

65. obletnica oktobrske revolucije

Oktober in sedanjost

So se mornarji z »Aurore«, delavci in vojaki, ki so v naskoku zavzeli Zimski dvorec, odposlanci petrograjskega sovjeta, ukrajinski kmetje ali boljševiski »jurišniki na nebo«, ko so tistega mrzlega oktobrskega jutra vzklikali »vso oblast sovjetom«, zavedali, da s svojim revolucionarnim dejanjem vzpostavljajo enega največjih razvodij na človekovi razvojni poti in v človeški družbi sploh?

Danes, po 65 letih zgodovinske razdalje, se zdi iskanje odgovora na to vprašanje odveč. Podala ga je zgodovina sama. Nobe-nega dvoma namreč ni o tem, da se je z oktobrsko revolucijo in z nastankom Sovjetske zveze kot prve socialistične države na svetu dejansko začel proces revolucionarne preobrazbe sveta. Prišlo je do bistvene spremembe podobe in tokov svetovne zgodovine. Na oder zgodovine so skozi velika vrata stopili novi protagonisti. Ne po naključju in ne nenadejano. Priprave so bile dolgotrajne in temeljite in segajo tja do začetkov devetnajstega stoletja. Kot znanilka novega časa se je predstavila Pariška komuna. Le da se je revolucija šele zdaj izognila, številnim čerem ter presešla iluzije pariških komundov, ki so v svojem »navdušenju zavoljo sprožene zgodovinske pobude... domala pozabili na ljudožerce, ki so ždeli pred vrati Pariza«.

Upošteva je Marxovo misel o vstaji kot večini prevzemanja oblasti, je Lenin v Aprilskih tezah svoje pretirano nestrpne partijske tovariše opozarjal, češ da se marksistom ne kaže ravnati po blankističnih receptih, komaj nekaj mesecev pozneje, v oktobru, pa je z vsem žarom govoril o tem, da je vstajo potrebno izpeljati. Občutek za prvi trenutek je bil podoben instinktu. Revolucija je imela v boljševiskih pod spretnim in zanesljivim Leninovim vodstvom trdno in dosledno politično osnovo, saj je šlo za organizacijo, ki ji je uspelo postopoma, toda zelo hitro preseči stihijo ulice in popeljati množice k natanko določenim ciljem.

Vendar pa zgodovina socialističnih revolucij ni ubirala takšnih poti, kot si jih je zamislil Marx. Do njih je prihajalo praviloma tam, kjer kapitalizem ni imel zgodovinske priložnosti, da bi bil za tako temeljite prevrate docela razvil svoje gmotne in družbene možnosti. Dasiravno je Lenin pogosto premišljal o zgodovinskih analogijah, ni zahajal v shematizem, ki bi mu veleval delati naslednje korake na podlagi poprejšnjih. Njegov pogled je bil zazrt v prihodnost. Brest-Litovsk, denimo, ali NEP sta bila problema, ki jima ni mogel biti kos zgolj s pomočjo Marxovih spisov.

Tako je oktober po eni plati sintetiziral izkušnjo političnega boja svetovnega proletariata, po drugi pa je razgrnil in postavil na

dnevni red domala vsa pomembnejša vprašanja socializma, ki še danes niso izgubila svojega priokusa aktualnosti. Položeni so bili temelji dialektične enotnosti poteka revolucije in njenih končnih ciljev. Številne dileme, pred kakršnimi so se v tistih dneh, »ki so pretresli svet«, znašli Lenin in njegovi tovariši, so v delavskem in komunističnem gibanju tudi še danes. Omenimo samo vprašanja, kot so položaj in vloga države v socializmu, diktatura proletariata kot oblika politične samorganizacije delavskega razreda, odnos med razrednim bojem in narodnim

vprašanjem, odnos med razredom in partijo, dodelava teorije revolucije, odnos med inteligenco in avantgardo.

Revolucija je odprla proces materializacije socialističnih idej. Z njo so nastale politične razmere, ki omogočajo razvoj socializma kot svetovnega procesa. Danes je – poleg vrste socialističnih držav – več kot 50 dežel v razvoju prek svojih ustavnih in drugih programskih listin opredeljenih za socialistično razvojno pot. Pri tem se večidel izogibajo izhopenim stezam in iščejo rešitve, ki so plod njihovih lastnih možnosti in potreb. Upošte-

Oktober

vaje, kajpak, teoretsko in praktično dediščino delavskega gibanja ter nujnost medsebojnega izmenjavanja izkušenj.

Vse to priča o tem, da je imel Lenin globoko prav, ko je poudarjal, da je treba sistem, ki ga je gradil tako praktično kot teoretično, obravnavati kot odprt za inovacije in ne kot občeveljavni odgovor na vsa vprašanja in za vse čase. Leninovi sklepi so bili plod specifičnih razmer, v kakršnih se je znašla mlada ruska revolucija. Žal so začeli »nasledniki« ta živi, dinamični leninizem »balzamirati« še pred Leninovo smrtjo in ga kasneje spačili v popolno deformacijo. Tu je nemara treba iskati korenine nekaterih sedanjih nesporazumov v zvezi z leninizmom ter vzročne povezave med leninizmom in stalinizmom.

Možnosti človekovega iskanja in vedoželnosti ter njegove potrebe po boljšem, bolj humanem svetu so neizčrpne. Teorija in praksa socializma takšne alternative ponujata. Pot k njim pa ni ne lahka ne enostavna. Kot avtentično ustvarjalno dejanje je vsaka revolucija samosvoja in neponovljiva. Takšna je tudi jugoslovska revolucija s samoupravno zasnovano svojih temeljev. Vendar temelji te zasnove ne bi bili takšni, kakršni so, ko bi vanje ne bile vgrajene izkušnje ruskih sovjetov in delavskih nadzorov, kot tudi te izkušnje ne bi bile tisto, kar so, če bi se ne zgedovalé po Pariški komuni. Vse te oblike samoupravljanja, kakorkoli že jih poimenujemo, imajo skupno obeležje pripadnosti delavskemu gibanju. So osnovna oblika delavskega boja in tista vrsta delovanja, prek katere želijo delavci postati gospodarji pogojev in rezultatov svojega dela, približajoč se tako končnim, zgodovinskim ciljem revolucije.

Lenin in oktober sta bila v celokupni aktivnosti naše partije nenehno navzoča. Bila sta vir navdih pri iskanju lastnih poti, kar zadeva razreševanje mnogih dilem, pred kakršnimi smo se znašli, in hkrati v spopadanju z nedotakljivimi ter obvezujočimi šablonami. Zato ostaja vse do današnjih dni živa potreba po nenehnem raziskovanju in črpanju izkušenj za prihodnost.

Pero RAKOČEVIĆ

BREŽNJEV

Nadaljevanje s 1. strani

Brežnjev. Nekaj let pozneje je v tej funkciji obiskal Jugoslavijo in še posebej Ljubljano. KP SZ je zastopal na pogrebu tovariša Togliattija.

Nov skok v svoji karieri je opravil Brežnjev leta 1964, ko so na oktoberskem plenumu partije odstranili Hruščova. Oblast je prevzela trojka Brežnjev-Kosigin-Podgornij.

Trojka je trajala le nekaj let. Podgornega so odstranili, Kosigin pa je odpovedal zaradi hude bolezni. Tako je Brežnjev v svojih rokah združil vso oblast in funkcije državnega in partijskega poglavarja.

Leta 1968 je sovjetska vojska zasedla Češkoslovaško. S silo je bil zatrt poskus čeških komunistov, da bi izoblikovali »socializem s človeško podobo«. Tedaj je Brežnjev razglasil teorijo o tako imenovani »omenjeni suverenosti« socialističnih držav. Sredi sedemdesetih let je Brežnjev hudo zbolel. Govorili so, da je imel raka na čeljustih. Umrli so tudi njegovi tesni sodelavci, kot Suslov.

Težko je v nekaj vrsticah obeležiti sovjetsko zunanjo politiko v letih Brežnjeva. Gotovo velja, da je Brežnjev skrbel predvsem za bipolarnost sveta. Vodil je velesilo in skrbel za njene strateške interese, pri tem pa se ni nikoli oziral na ideološko plat problemov. Njegova stalna skrb je bilo iskanje mirovnega ravnotežja z zahodno Evropo in Ameriko, obenem pa je čuval za vsako ceno strnjeno in enotnost socialističnega tabora in varšavskega pakta.

Zadnje dni njegovega življenja pa se je poskusil s težko nalogo ponovnega zblizanja s Kitajsko.

Kongres KPI

Nadaljevanje s 6. strani

oborožitve, ki ogroža bodočnost človeštva, in vse večji prepad med razvitim svetom in deželami v razvoju, ko je bilo razmerje življenjske ravni med razvitimi in nerazvitimi leta 1951 še 10 proti 1, trideset let pozneje pa že 14 proti 1.

Nikakor ne bi kazalo spregledati še ene izmed specifičnih težav, s katerimi se italijanska partija srečuje v njenem predkongresnem obdobju in se bo tudi na kongresu samem. Gre za občutna razhajanja znotraj partije glede njene usmeritve, zlasti pa glede njenih ocen stanja na Poljskem in v deželah realnega socializma, o katerem je Enrico Berlinguer na decembrskem zasedanju vodstva izjavil, da je izgubil svojo revolucionarno silo. Kot nosilec tako imenovane prosovjetske linije se pojavlja Armando Cossutta, ki po sodbi poznavalcev celo grozi ustanoviti frakcijo znotraj partije. Vidno pozornost pa je v evropskem tisku vzbudil prihod visokega sovjetskega predstavnika Vadima Zagladina v Rim, ki je imel z italijanskimi komunističnimi voditelji dolge pogovore. Četudi ni sporočila o dejanski vsebini teh pogovorov, pa vse kaže, da gre za poskus kolikortolikošne pomiritve med partijama, četudi bistvenih razlik v stališčih ne more tak obisk odpraviti. Lahko pa bi ga nekateri utegnili razumeti tudi kot podpora in spodbudo tistim silam, ki obsojajo sedanjo usmeritev partije Italije.

Drago KOŠMRLJ

Laž ima kratke noge

Nadaljevanje s 5. strani

problematiki kraških vasi in je v ta namen predložil resolucijo z zahtevami kraškega prebivalstva. Ironija SSK je torej povsem odvečna. Tudi ne moremo razlagati drugače njenih reakcij, razen če jih ne navdihuje zadrega. Kajti ni nam znano, da bi se SSK upirala področju za znanstvene raziskave. Gotovo ne prof. Lokar, ki se je v prejšnjem občinskem svetu celo ponujal za člana upravnega sveta nove ustanove.

Na koncu še nasvet urednikom »Skupnosti«. Že res, da utemeljujejo obstoj svoje stranke predvsem z napadi na druge. Toda svetujemo jim, naj si bolje izberejo tarčo. Ko pa gre za delo njenih izvoljenih predstavnikov v Trstu je najbolje, da o njih sramežljivo molči. Čim manj bodo volilci SSK vedeli o njih, tem večjo možnost imajo za ponovno izvolitev. Deželne volitve so blizu. Zato: predvsem previdnost...

Si obnovil izkaznico KPI?

Komunistična partija Italije

PCI

**PARTITO
COMUNISTA
ITALIANO**

1983

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Direktor ALBIN ŠKERK
Ureja uredniški odbor
Odgovarja FERDI ZIDAR
Uredništvo in uprava:
Trst - Ulica Capitolina, 3
telef. 76.48.72, 74.40.47
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2
telef. 24.36
Poštni tekoči račun 11/7000
Letna naročnina 6.000 lir
Tisk: Tipo/lito Stella snc
Ulica Molino a Vento 72 - Trst